

LÉGVÁR

Ha akkor csendben maradok, és egyszerűen hazamegyek, mint mindenki más, akkor mindez nem lett volna. De nem akartam én semmi különöset, és soha nem is jutott volna eszembe, hogy pusztán ennyitől majd elkezdnek annak hinni, aminek hamarosan az egész falu tartott.

– Marika néni, tessék elképzelni, mit álmódtam! – ennyi volt az egész. Igazán nem tűnt olyan nagy dolognak.

A vasárnapi mise végén vártam meg a kedves szomszédasszonyomat a templomajtó mellett; addigra szinte mindenki elment már, mert ő nemcsak, hogy mindig az első sorban ült, de lassan is mozgott már, eltartott egy ideig, mire végiggyalogolt a padosorok között.

– Mit álmódtál, Annácskám? – kérdezte, és a hangjában nem volt semmi meglepettség. Túl volt ő már a gyanakváson, a hátsó szándékok keresésén; mindig ugyanazzal a nyugodt mosollyal, ugyanolyan kedves hangon szólt mindenkihez, akármivel is szólították meg éppen, mintha nem is lehetett volna hatni arra a szokásos mosolyára. Pedig dehogynem lehetett, és pont én leszek az, akinek sikerül.

– Tessék elképzelni, Marika néni volt benne, egy másik asszony, meg én is ott voltam, de én csak úgy ott álltam, nem is tudom, hogy kerültem oda, mint valami megfigyelő. Nagyon furcsa álom volt, valahogy olyan valóságos, nem is történt benne semmi különös, csak ez a másik nő megfogta Marika néni kezét, és csak annyit mondott, hogy megbocsátok, aztán semmi többet. Így ültek ott előttem egy darabig, aztán felébredtem.

Bármire számítottam volna, csak arra nem, hogy a néni falfehér lesz, és úgy mered rám, mintha szellemet látna. Egy kicsit meg is ijedtem, hogy nem lesz-e valami baja az ő korában. Ha tudtam volna, hogy így felkavarom, bár inkább el se mondtam volna.

– És ki volt az a másik nő, Annácska? – kérdezte végül halkán.

– Nem tudom, én nem ismertem. Szőke volt, magas, és szép.

Marika néni megtántorodott. Csak azért nem esett el, mert megmarkolta a padosor szélét. Kítapogatta a háta mögött a padot, lerogyott rá, és elkezdett keresztekot vetni. Előkotorta a blúza alól a feszületet a nyakláncán, megcsókolta, és valamit mormolni kezdett az orra alatt. Még mindig olyan fehér volt az arca, mint az ostya.

– Marika néni, jól tetszik lenni? Valami rosszat mondtam? – guggoltam mellé.

Egy ideig még nem nézett rám, csak mormolt magában a keresztekot szorongatva. Amikor aztán felnézett rám, már egy kis szín visszatért az arcába és könnyes volt a szeme. Mindkét kezével megmarkolta a kezemet, és finoman simogatni kezdte a kézfejemet. És mintha hálával telt volna meg a szeme.

– Kislányom, én nem tudtam, hogy te... – Kereste a szavakat. – Hogy neked ilyen képesség van – mondta, és végre kicsordult egy-egy könnyecsepp mindkét szeméből. Őszintén nem értettem, mire gondol.

– Nincsen énnekem semmilyen képességem, Marika néni, hát ez csak egy álom volt!

– Kislányom, akit te láttál, az a Herczegék Terikéje volt, még fiatalon. Te nem ismerheted, hamarabb meghalt, mint hogy te születnél, boldogtalan élete volt szegénynek. – Tartott egy kis szünetet, és újra leszegte a tekintetét. – Mégpedig miattam, Annácskám, még ha ezt nem is tudja senki rajtam kívül, hogy én voltam az, aki mindent elrontottam neki. Gyere el hozzám ebédre, és elmondom neked, amit még senkinek sem eddig. Ami eddig csak az én szívemet nyomta egyedül.

Délben, a szomszédban, amíg Marika néni megterített és levette a lángról a húsleveset, alig tudtam rávenni magam, hogy megszólaljak, úgy meg voltam szeppenve. Egyáltalán nem érttem, miről beszélhet, mit mondhattam, ami olyan fontos volt neki, és hogy miért tulajdonít olyan nagy jelentőséget egy egyszerű álomnak, ami pedig nem több, mint az emberi agy szeméttlerakója, ahová éjjel hordja ki a haszontalan holmit, hogy annyival is könnyebb legyen a fejünk. Véletlenül néha produkál érdekes vagy vicces dolgokat, az igaz, de semmi több, nem lehet ezt semmiféle képességgel összekeverni.

Csak a leves után szólalt meg végre, addig ő se beszélt többet énnálam; ő nem a megilletődéstől, mint én: egészen magába fordult, látszott, amíg felrakta a terítéket, hogy csak a megszokás miatt nem megy neki az asztalnak meg az ajtófélfának, de nem is látja, hogy ott vannak előtte.

– Látom én rajtad, hogy nem érted az egészszet, Annácskám, hát persze, hogy nem érted, nem vertem én nagydobra – kezdett bele. – Annak idején, én nem is tudom, hogy ötven éve volt-e, vagy már hatvan, a Teri is szemet vetett ugyanarra a férfirra, akire én is. Én féltős, csendes, csúnyácska lány voltam már akkor is, hát nem tudtam, mit kell csinálni, ha el akarom csavarni egy férfi fejét. Amit édesanyám tanított, hogy a férfihoz a hasán át vezet az út, hogy legényfogó leves és ilyen-olyan sütemény, hát azt a hajamra kenhettem, mert hol voltam én attól, hogy főzzek rá! Még az foglalkoztatott, hogy hogyan szólítsam meg egyáltalán, nemhogy a levesfőzés!

Marika néni azóta, hogy délelőtt megszólítottam, most először mosolyodott el, igaz, csak halványan, mint a pislákoló láng a kandallóban.

– De aztán eljött a farsangi bál, és azzal az én időm is, gondoltam – folytatta, és közben az a kis mosoly is eltűnt. – Eltartott egy jó ideig, mire összeszedtem a bátorságomat, hát nem ment az könnyen, ha igaz, egyszer még el is ájultam ott félelmemben, csak a barátainom tartották bennem a lelket, amíg el nem mentek ők is táncolni az ő választottjukkal. A Piroška is ott ismerkedett össze ám a Lacival, Isten nyugosztalja – utalt a néni egy másik asszonyra a faluból, arra a Piroškára, aki szintén a mi utcánkban lakott, jó ideje már magányosan, mindig feketében. Nem volt mogorva, csak nemigen beszélt ő senkivel, amióta az ura elment.

– És már éppen összenéztünk egymással – Istvánnak hívták, máig emlékszem, ahogy a szép szemekre is –, gondoltam, hogy na, eljött az én nagy pillanatom. De ő nem hozzám jött oda, hanem a Terihez, és őt kérte fel. Én csak álltam ott leforrázva, mozdulni nem bírtam, percegig nem mozdultam jottányit sem, csak akkor ocsúdtam fel, amikor az István úgy pörgette a Terit, hogy annak volt alkalma rám nézni közben a válla fölött. És úgy mosolygott rám, én azt éreztem, Isten bocsássa meg, mint egy áspiskígyó, mert tudta ő is, hogy epedek az Istvánért, de abban a pillantásban benne láttam én mindent. Hogy ő győzött, hogy ő neki lesz közös a jövője az én választottammal, és nem nekem. Megsemmisítő volt, az a jó szó rá, nem is bírtam állni a nézését, akkor végre visszatért az erő a tagjaimba, és hazáig rohantam.

Ült egy fél percig összeszorított szájjal, mintha nem akarná engedni, hogy kitörjenek belőle azok a szavak, amelyek már ott váraakoztak a szájában. Hát, tényleg nem is engedte: felállt, és összeszedte a tányérokot, a kanalakat és a levesestálat, szép lassan, abban a tempóban, ahogyan az utcán is járt, amióta csak az eszemet tudom. Jó darabig nem is nyitotta ki aztán a száját azért, hogy beszéljen: letette az asztalra a húst, és csak arra figyelt, hogy mit szúr a villájára. Én nem mertem megszólalni; láttam, hogy olyan dolog ez, amit nem lehet siettetni. Csendben ettünk, ő a maga démonaival viaskodva, én feszülten várva a folytatást.

– Végigzokogtam azt az éjszakát – bökte ki, miután végzett. – Sorra jöttek eléem a gondolatok, hogy sosem lesz nekem senkim, hogy vénkisasszony maradok most már egész életemre, hogy legföljebb macskákkal osztom majd meg a főztömet, nem az urammal, és minden ilyesmi. De ahogy az éjszaka egyre sötétebb lett, úgy lettek azok a gondolataim is. Újra meg újra láttam magam előtt a Teri gúnyos mosolyát, újra meg újra átéltem a megaláztatást, és egyre dühösebb lettem. Rá, a Terire, nem másra, nem a sorsra, nem az Istvánra, nem magamra. Könnyítet a lelkemen, hogy bűnbakot találtam, az az igazság.

Nagyot sóhajtott. Éreztem, hogy milyen nehezen mondja ki azt, ami miatt meghívott ebédre, először, amióta csak ismerem, pedig mióta élünk már egymás szomszédságában.

– És azon az éjszakán kieszeltem, hogy mit csináljak. Hogyha én nem kaphatom meg az Istvánt, akkor ő se kaphassa. – Rám nézett, olyan keményen, amilyenek még soha nem láttam, de tudtam, hogy nem nekem szól a könnyörtelenség, hanem saját magának. – És én akkor elkezdtem róla terjeszteni, hogy a Teri olyan lány. Először direkt annak a barátnőmnek, akiről tudtam, hogy úgylis elmondja majd az egész falunak, de azzal se elégedtem meg, elmondtam én is fűnek-fának, mindenkinek, akivel csak a következő napokban beszéltem, és mindig hozzátettem, hogy ne mondják el senkinek, mert tudtam, hogy akkor fogják csak igazán sokféle szétszórni a dolgot, és akkor biztosan visszajut az István fülébe is.

Megint az üres tányérját nézte, eltűnt a szeméből az előbbi éles fény.

– És vissza is jutott. Senki nem látta többet együtt az Istvánt meg a Terit. De hiába, mert hát, ahogy te is tudod, kislányom – mosolygott rám, de úgy, hogy annak a mosolynak szomorúságába a szív beleszakadt –, engem se vitt táncba soha. Hamarosan el is költözött a városba, és miután a szülei meghaltak, többet vissza se jött.

Megint elhallgatott. Nagy sokára folytatta.

– A Terit viszont nem láttam többet úgy mosolyogni, mint akkor, a bálban. Meg más-hogy sem. Ráragadt, hogy mindenki macája, és már nem is tudta többé lemosni magáról.

Újra a szemembe nézett. Valami olyasmi sugárzott belőle, amit még senkitől nem láttam. Valami földöntúli, valami mindenen túli.

– Én azóta imádkozom az Úrhoz, hogy bocsássa meg, amit tettem, mert rögtön, már néhány héten belül megbántam. És te, édes kicsi Annácskám, most elhoztad nekem a választ, hogy meghallgatta a Jóisten az imáimat, és kegyes volt. Végre tudom, hogy Teri megbocsátott nekem! És ezzel olyan kő esett le a szívemről, hogy azt nem tudom neked elmondani.

Olyan volt, mintha eddig valami tartotta volna a tagjait, és azt a valamit most lecsatolták volna; mint Krisztus a templomi feszületen, ha kétezer év után leemelték volna a keresztről, úgy roskadt össze, nem is a teste, inkább mintha a lelke lett volna az, ami össze-csuklik. Zokogni kezdett, nemcsak úgy könnyezni, mint délelőtt a templomban, hanem igazán, szívből zokogni. Felpattantam a székemből, odaszaladtam hozzá az asztal túlfelére, átöleltem, és próbáltam megnyugtatni. Akkor láttam, hogy mosolyogva sír, mintha jólesne neki, hogy végre távoznak belőle azok a könnyek, amelyek évtizedek óta feszítették belülről.

Napokig úgy zsongott a fejem, mintha egészen kiürült volna, és csak a hangok visszhangoztak volna benne, akár a tihanyi ekhó, annyira érthetetlenül bugyborékoló hangokkal.

Volt ebben az egész történetben valami nagyon furcsa kettősség. Mert egyrészt meg voltam róla győződve, hogy alapvetően semmi igaza nincs Marika néninek: az álom, az csak álom, és semmi több, nem vagyok én semmiféle médium vagy látnok, még ha egy pillanatig el is játszottam a gondolattal, hogy mi van, ha mégis igaza van. De amint végiggondoltam, olyan sületlenségnek tűnt, hogy rögtön elhessegettem az egészet. Másrészt viszont, akármit is gondolok én, az is elvitathatatlan, hogy a hatása a lehető leginkább kézzel fogható volt, és ténylegesen megváltoztatta a néni életét. Ha buta babonáság, ha nem, az ezen a tényen nem változtat.

Még fel se ocsúdtam ebből a különös, érthetetlen szédelgésből, amikor egyszer csak kopogattak az ajtómon. Piroska néni állt a küszöbömön, ahogy mindig, talpig feketében, mégis valami egészen különös és szokatlan volt a megjelenésében: úgy pironkodott a ma-

ga, nem is tudom, hetven vagy nyolcvan évével, mint egy kislány, aki a kis barátnőjét keresi, de a szigorú apuka nyitott neki ajtót.

Betessékeltem, ő pedig rögvést a kezembe nyomott egy nagy, letakart tálat. Belenéztem: friss disznótoros volt, igazi kis terülj-terülj asztalkám, hurkával, kolbásszal, szalonnával, mindennel, a legfinomabb falatokkal. Piroska néni nem is körülményeskedett, mint Marika néni a tálalással és a levessel meg a hússal, rögtön belevágott a közepébe.

– Anna – mondta, és megköszöri a torkát. – Én hallottam, hogy te kapcsolatba tudsz lépni a halottakkal. – Talán észre se vette, talán csak önkéntelen mozdulat volt, de ahogy ezt kimondta, keresztet vetett. – Ezért jöttem hozzád, hogy megkérjelek, hogy próbálj meg beszélni az én Lacimmal. Én nem tudom, hogy megy ez – mondta még mindig pironkodva, és a kezembe nyomott egy valaha fekete-fehér, mára megsárgult fényképet, meg egy keményítőtől ropogós, élére vasalt, nagy férfinget –, de hoztam neked egy fotográfiát a Laciról, meg egy személyes tárgyát, hát gondolom, valami ilyesmi kellhet hozzá, nem? Én arra szeretnék téged megkérni, Annácskám, hogy beszéljél vele a kedvemért. Megtennéd nekem?

Én csak álltam ott leforrázva. Hát mit lehet erre mondani? Hogy az egész csak egy félreértés? Hogy szó sem lehet róla? Hogy képtelenség? Megpróbáltam visszaadni neki a tálat a disznótorossal, de úgy tett, mintha észre se venné, nem nyúlt felé, csak tartottam ott hülyén.

– Piroska néni, hát azt nem lehet csak úgy erőltetni... Én nem tudom azt így, megrendelésre – dadogtam neki olyan halkán, hogy nem is tudom, hallotta-e, vagy csak a zavaromat látta, meg hogy rázom a fejemet, mint rongybaba a szélben. – Nincs is szó semmiféle kapcsolatról a holtakkal, az csak egy álom volt – tettem még hozzá ugyanolyan bátortalanul.

És már megint ugyanott voltam, mint a legutóbb, Marika nénival: én azt hittem, csak valami jelentéktelent mondok, nem volt a szavaim mögött semmi, és mégis azt kellett látnom, hogy micsoda ereje van az ártatlan mondataimnak. Piroska néni ott a szemem előtt veszítette el a tartását, beesett a válla, lehorgadt a feje, megrogyott a térde, olyan érzésem volt, hogy ha nem nyúlok a válla alá, összeesik. De persze nem nyúltam, csak odahúztam egy széket, le is huppant rá azonnal. Rám emelte a szemét, és olyan szomorúság áradt belőle, hogy már akkor, ott ösztönösen azt kívántam, bár soha senkinek ne beszéltem volna semmiféle álmomról – pedig nem is tudtam, mennyi minden jön még.

– Anna, édes gyeregem – mondta, szinte suttogva –, én úgy jöttem hozzád, mint a megváltóhoz, mint az utolsó lehetőségemhez a megnyugvásra. Megmondom neked, amit még senki másnak – mondta ő is ugyanazt, amit egyszer már hallottam, és úgy éreztem, inkább jobb lenne, ha többet nem kéne hallanom –, én néhanap úgy éreztem a Lacin, mintha más asszony szagát hozná haza a ruháján. És olyankor szótlanabb is volt mindig, és másnap virágot vágott nekem az erdőben. Én soha nem tettem szóvá, mert nem mertem, és mert nem tudtam, mit mondhatnék. De amióta elment a Laci, nem tudok aludni ettől a gondolattól.

Felállt a székből, és odalépett elém, hogy ezzel nyomatékosítsa a szavait.

– Én azóta egyetlen éjszakát nem aludtam végig. Egyet sem. Mert csak ezen rágódom. Hogy lehet-e, hogy megcsalt engem az uram. Csak ez emészt most már három éve, már enni is alig tudok, elfogyok lassan, hát látod rajtam.

Végigmértem, és bár a gyászruháitól máskor valóban nem látszott olyan egyértelműen, most, hogy külön mondta, tényleg feltűnt, hogy csont és bőr, mint egy hollófeke-te csontváz, egy kovácsoltvas szobor a temető ajtaján. És akkor azt éreztem, nem állhatok csak úgy ott, bután, mint egy madárijesztő, most nem lehet csak mindent ráhagyni a másokra, mint máskor.

– Piroska néni, szerette magát a férje? – vágtam ki végül. Egy pár másodpercet hallgatott.

– Szeretett, igen – felelte végül halkán, de meggyőződéssel.

– És Piroska néni is szerette a Laci bácsit? Boldog életük volt együtt?

– Az volt, lányom. Nagyon boldog életet adott nekünk a Jóisten.

– Akkor meg mit számít az egész? Mit változtatna ezen bármilyen álmom? Még ha tudnék is segíteni, de nem tudok. Hát ha egyszer úgyis szép életük volt, nem igaz?

A néni csak állt előttem, görbe háttal, a földnek szögezett tekintettel. Végül megfogta a fényképet és az inget, és lassan, szinte csoszogva elindult az ajtó felé. Végül megállt, és még egyszer rám nézett.

– Én már nem tudom – felelte a kérdésemre. – Én már nem tudom, hogy milyen volt a mi közös életünk, már nem vagyok biztos semmiben. Nem tudok megnyugodni sehogyan sem.

Időközben egészen lement a nap, odakint már sötét volt, és akkor, ott, ahogy az ajtó felé araszolt, és kinyitotta a kaput, hirtelen olyan érzésem támadt, hogy ha most kimegy, elnyeli a feketeség, egészben, mint Jónást a cethal, és én vagyok az egyetlen, aki ezt meg tudnám akadályozni.

– Piroska néni! – kiáltottam utána, szinte ösztönösen, alig gondolkodva, hogy mit csinállok. – Jól van. Tessék ideadni azt a fényképet. Megpróbálom.

Nem tudtam nézni a szemében azt a hálát, ami egy csapásra kigyúlt benne, inkább én voltam most az, aki lesütötte a szemét, úgy szégyenkeztem. Sáfárokodom valamivel, ami nincs is a kezemben, és még hálásak is érte. A disznótorost sem bírtam megenni, ha csak ránéztem, nem a húst láttam, hanem Júdás fizetségét, csak a láttától úgy éreztem, hogy betörök a fogam az ezüstbe, amint ráharapok.

De megpróbáltam. Megpróbáltam meggyőzni magam, hogy az egész mégiscsak lehetséges; hogy végtére is minden lehetséges, aminek nem tudjuk bizonyítani az ellenkezőjét, és ki vagyok én, hogy nagy kevélyen kijelentsem, én aztán tudom, mi az álmok jelentése, és az mégpedig semmi más, mint agymunka, és kész. Hogy hátha mégis van abban valami, amit ők mondanak, és én vagyok az, aki téved.

De hiába győzködtem magamat: ha egyáltalán tudtam aludni, semmi szokatlant nem álmodtam, de a legtöbbször elaludni se tudtam. Úgy éreztem magam minden éjjel, mintha a plafon, rajta a padlás és a háztető, de még a kémény is a mellkasomat nyomná. És még nappal se csillapodott a szorítás: ahányszor csak összetalálkoztam Piroska néniel, akit mintha kicseréltek volna, majd kicsattant, mindig olyan cinkosan nézett rám, hogy alig bírtam visszamosolyogni; ha senki nem látott, még a kezemet is megragadta néha, és úgy nézett a szemembe ki nem érdemelt bizalommal.

Egy ponton nem bírtam tovább. Annyit láttam magam előtt az örömkönnyeektől zokogó Marika nénit, annyit az ajtó mögötti fekete éjszakába majd belevesző, egész kicsire összezsugorodott Piroskát, hogy megérett bennem az elhatározás: ha nekik ilyen fontos ez a sületlenség, ám legyen, nem én leszek az, aki a boldogságuk útjába áll. Elvégre is kéretlenül is rám tették a saját lelkük terhét, és már nem tudom levetni magamról, csak azt dönthetem el, hogy igent mondok vagy nemet, és mindkettőnek ugyanolyan kézzelfogható, súlyos következménye van, olyat már nem tudok mondani, aminek nincs. Hát akkor inkább igent mondok.

És igazam is volt: amikor becsöngettem Piroska nénihez, és azt mondtam neki, hogy az éjjel megjelent az ura, és elmondta, hogy csakis őt szerette, senki más, pontosan ugyanazokat az örömkönnyekeket láttam az ő szemében is, mint nem olyan régen a szomszédban elköltött ebéd végén. Olyan volt a boldogsága, mint egy vírus, még én is alig tudtam ellenállni neki, pedig én voltam az egyetlen, aki tudta, hogy levegőből építettem ezt a várat, nem kőből.

Vagy nem így van? Kezdtém azt érezni, hogy magam sem tudom.

Hogy mennyire naiv vagyok, az újra meg újra kiderült számomra, de mindig csak utólag – hát éppen ez a naivság lényege, nem igaz? Ahogy nem tudtam, mit okozok akkor ott, a templomban, amikor az első, vagyis az egyetlen igazi álomról beszéltem Marika néniel, úgy nem tudtam, még csak nem is sejtettem, legrosszabb rémképemben sem, hogy micsoda lavinát indít el a két álom, az igazi és a fals. Hogy majd elkezdenek sorra egymás után kopogni az ajtómon, mintha kivettem volna egy hatalmas, villanyfényes cégért, hogy „Halottlátó, keressenek bizalommal”. Mindig valamilyen megelőlegezett hálából sült étellel vagy édes-séggel jöttek, amit úgysem tudtam megenni soha, mert már ahogy az asztalra tették, megint csak az ezüst csörgését hallottam mindig, nem a fémtálca ütődését a faasztal lapjához.

– Annácskám, én nem tudok aludni – ez mindig része volt a hegyi beszédnek: tudtam, hogy az idősek már csak keveset alszanak, de azt csak ekkor értettem meg, hogy azért, mert az évek során annyi mindent felhalmoztak, ami nyomja a szívüket. – Nem tudok aludni, mert az utóbbi időben már csak a Magdira gondolok mindig. Lánykoromban ő volt a legjobb barátom, olyanok voltunk ketten, mint két test, egy lélek, elválaszthatatlan, szívbeli

barátnék. Hanem aztán felnőttként elszakadt ez a kötelék kettőnk között, és megmondom neked őszintén, Anna, nem volt ez annyira a sors kifürkészhetetlensége, mint amilyennek tűnhetett: csakis én tehettem róla, senki más.

– Ő mindig olyan kedves volt velem, mint egy gyermek, önzetlen és nyíltszívű, az én szívem viszont megkeményedett, nem akartam már ugyanúgy viszonzni a közeledését, mint annak előtte – folytatta, de mintha nem is rám figyelne, csak a múltba révedne. – Ha elmondta nekem valami titkát, és tanácsot kért, mindig éreztettem vele, hogy valamit rosszul csinált, vagy egyenesen le is szidtam. Ha meghívott magához, a családjához, azt hazudtam, hogy nem érek rá, vagy szándékosan úgy szerveztem az életem, hogy ne kelljen átmennem. Ha szívességet kért tőlem, nem tettem meg, akár még akkor se, ha csak kölcsönkért volna valamit: azt mondtam, az enyém is épp most törött el, vagy nem is volt soha. És ez már így is maradt mindvégig: még akkor is kemény maradt felé a szívem, amikor megözevgyült, amikor a gyerekek kiröpültek már mind, egyedül maradt, és kereste volna a társaságomat. És hitegethettem én magamat, pár évig még el is hittem talán, hogy vele van a baj, hogy ő változott meg, azért nincs kedvem vele lenni vagy a kedvére tenni, de valójában tudom én, hogy nem így volt. Irigy voltam, ennyi az egész.

Itt jött el az a pillanat, amit szinte előre vártam már: hogy lesüsse a szemét.

– Irigy voltam és féltékeny: olyan volt nekem lenyelni az ő boldogságát, mint a keserű pirulát. Hogy neki szerető családja van, boldogan rohangálnak körülötte a gyerekek, nekem meg nem adott egyet sem a Teremtő, a kifürkészhetetlen szándékaival. Hogy hiába nehéz felnevelni annyi gyereket, hiába tudom, hiába látom mindenkin, mennyi bosszúsággal jár, az ő férje akkor is csak szerette mindig, akármilyen is volt, mint valami szent ember. Az enyémnek meg, noha éldegélhettünk volna igazán békében, így is eljárt a keze, ha ivott, és sokat ivott mindig. Sosem voltam elég jó neki, hogy azért, mert nem adtam neki gyerekeket vagy másért, nem tudom már. Hát ez az igazság, ami rágja a lelket, most már nap mint nap, hogy egy olyan percem nincs már szinte, amikor ne azt gondolnám, miért kellett ezt tennem, miért nem becsültem meg az ő barátságát, amíg megtehettem volna.

Hogy megbocsátott-e vajon a barátnő, azt akarta persze tudni. Hát hogyan bocsátott volna! Álmodtam, és ő világosan elmondta benne. Mi mást mondhattam volna.

És hogy a következő miért nem tud aludni? Hogy mi volt az, amit csak nekem mondott el az Erzsébet néni, egy nagy tál Rákóczi túrós fölött, amit még senki másnak?

– Én az utóbbi hónapokban szinte már csak a szomszédasszonyomra gondolok, ahogy múlik az idő, egyre gyakrabban. Vagy húsz éve vádolt meg azzal, hogy a kutyám elragadja a tyúkjait az ólból. Éktelen haragra gerjedtem, hogy ilyenekkel vádol, hogy még egy kutyára se tudok vigyázni, hogy én éhezhetném az állatot, hogy tyúkot kelljen rabolnia. Elmondtam mindennek, bevallom neked, mire ő is elmondott még ugyanannyi rossznak engem. Akkor romlott meg a viszonyunk; ha onnantól találkoztunk, eleinte csak elfordultunk egymástól, később újabb meg újabb szitkokat szórtunk egymás fejére, úgy tettünk keresztbe egymásnak, ahogy tudtunk, belekötöttünk az élő fába is, ha az a másik kertjében nőtt. Mind a ketten meg voltunk győződve a magunk igazáról és a másik aljas rosszindulatáról.

Látszott rajta, hogy magában végiggondolja ezeket a perpatvarokat, de többet végül nem sorolt fel közülük.

– Végül én kerekedtem fölül: valahogy mellém állt a falu, talán én képviseltem szenvedélyesebben az igazamat. Ő lett a vádaskodó hárpia, én meg a szerencsétlen, akit meghurcoltak. Nekem mindig volt társaságom, neki meg egyre kevésbé. – Szünet, szemlesütés, ahogy mindig ilyenkor. – Csakhogy aztán pár évvel később észrevettem, hogy a kutya lyukat ásott a kerítés alá. Na, egyik nap, amikor láttam, hogy sehol nincs, hiába fütyülök neki, elrejtöttem a lyuk közelében a fa mögé, és alig várok egy órát, látom, hogy jön a kutya, hason kúszva tolja magát át a lyukon, a szájában egy véres csirkével. De akkor én már úgy örültem, hogy végre eldőlt kettőnk közt a vita, nem vitt rá a lélek, hogy elmondjam a szomszédnak, neki volt igaz; nem akartam én már, hogy megforduljanak az erőviszonyok. De onnantól azért csak nyomta a szívemet a dolog; esküszöm, egy idő után már minden reggel úgy ébredtem, hogy ma lesz a nap, amikor elé állok, és elmondok mindent, talán, ha sikerül, még bocsánatot is kérek annyi év után a szidalmakért. Mert erőst megbántam én az egészet. De aztán meghalt az Irén, mielőtt rászántam volna magam a dologra.

Megbocsátott-e neki valaha a szomszédasszony? Hát persze, hogy megbocsátott: az álom nem hazudik.

És ez így ment napra nap, már attól félttem, híre megy az én nem létező képességemnek a falu határán túl is, és akkor már nemcsak a fél szomszédság, de az egész megye a küszöbömön áll majd a megváltásért cserébe süttött, gőzölgő ételekkel.

De eljött az a pont, amikor már én sem bírtam tovább. Amikor az egyikük azzal állított be, ugyanazzal a bűnbánó arccal, amit már úgy ismertem, hogy csukott szemmel is lerajzoltam volna és igazabb lett volna az eredetnél, hogy ő bizony mindig rövid láncon tartotta a kutyáját. A szerencsétlen mozogni alig tudott, mígnem egyszer talán valami macskától vagy mókustól úgy nekiiramodott volna, hogy megfojtotta a kötél. És hogy az állat megbocsátott-e neki, azt akarja tudni.

Akkor pattant el bennem valami, hiába a jó neveltetés, hiába a türelem és a megértés, ráripakodtam:

– Hát ne haragudjon, de állatokkal aztán már biztos, hogy nem foglalkozom. És különben is, árulja már el nekem, ha olyan pontosan tudta, hogy rosszat tesz annak a kutyának, akkor miért tartotta kikötözve? Ha tudja, hogy nem kéne, miért csinálja mégis?

Ezt már nem is csak neki mondtam, csak ő volt ott éppen; úgy is pislogott, mint aki érzi, micsoda aránytalan szidalmak zúdulnak rá, de nem tudja, ki helyett áll a szavaim alá.

– Miért csinálják ezt mindnyájan? Miért mennek a rosszba, miközben tudják, hogy nem kellene? És ha már ezt az utat választják, miért nem kérnek legalább még a másik életében bocsánatot? Miért nem néznek szembe a bűneikkel, amíg még lehet, vagy miért nem hagyják egyszerűen abba, amiről pontosan tudják, hogy nem kéne csinálniuk?

Csak állt ott előttem védekezően, mintha nem szavakkal, hanem bőrszíjjal ostromoztam volna az előbb. Végül egészen egyszerűen válaszolt.

– Azért kötöm ki, mert úgy egyszerűbb. Kényelmesebb. Lehet, hogy rosszat teszek a kutyának, de legalább jobban alszom, mert amíg láncon van, nem kell félnem, hogy ha szabadon eresztem, mi lesz, elkóborol, megszökik vagy akármi.

– De nem zavarja, hogy nyüszít? – kérdeztem akkor már én is csak a gyakorlati részére koncentrálna a dolognak.

– Hát becsukom az ablakot, és akkor nem hallom.

Talán azért is voltam annyira kiélezve erre a szerencsétlen kutyásra, mert nem sokkal előtte tudtam meg, hogy Marika néni meghalt. A lánya azt mondta, mosolyogva feküdt az ágyában, amikor rátalált, olyan szépen összekulcsolt kézzel, mintha már a halotti ágyban felkészült volna a Szent Péterrel való találkozásra. Csak engem zaklatott ez fel mégis, mert én tudtam, mi a mosolya oka. És nem volt tiszta a lelkiismeretem.

Én a templomba mindig elmegyek, mert úgy szokás, és mert mindenki ott van. De magunk közt szólva nemigen gondolkodtam még azon, hogy ezen kívül mi végre is ülünk ott vasárnapra. Ez csak úgy van, mint az ünnepek: ha jön a karácsony vagy a húsvét, akkor az ember pontyot süt vagy tojást főz és készít, nem gondolkodik annak a mélyebb értelmén, hogy miért.

De most valahogy már nagyon feszített ez az egész álom-história, úgyhogy a kutyás asszony látogatását követő vasárnap megvártam, amíg mindenki elmegy – kicsit elpityeredtem, hogy már nem Marika néni az utolsó az ajtó felé tartó gyülekezetben –, aztán beosontam a gyóntatófülkébe. Nem volt szokásom, még húsvétkor se: az egyház nekem vasárnap reggel kezdődött, és még aznap délelőtt, a harangszóval mindig véget is ért.

És aztán ott a fülkében mindent elmondtam a gyóntatópapnak, az első álmotól kezdve a többiig. Pontosabban a többi hiányáig. Hogy hamis reményt adok mindenkinek, aki ezt várja tőlem, mert úgy érzem, ezzel tudok rajtuk segíteni, mert ez megnyugtatja őket, és segít nekik a szembenézésben. Változni meg úgysem változik semmi az ég adta világon, csak a lelkük könnyebbül meg tőle, hogy megbocsátásban részesültek.

Ahogy a végére értem, az atya mintha egészen ingerülten szólt volna hozzám. Én már nem emlékszem, olyan rég voltam utoljára, de úgy rémlett, mintha a papnak meg kellene őriznie a tiszta fejét és a hidegvérét, akármit is gyón meg neki a vétkes.

– Az ilyesmi nem a te feladatod, lányom – ripakodott rám.
– Hát kié? – kérdeztem vissza meglepetten, szinte reflexből, minden rossz szándék nélkül.
– Hogy merészelsz az Úr házában tiszteletlen lenni Isten szolgájával és az egyházzal? Elég legyen ebből az ostobaságból – csattant fel, aztán elmondott minden rossznak, csak sorolta a főbűnöket, és felszólított, hogy esedezzek bocsánatért a Megváltó előtt, aztán kiosztotta rám a penitenciát, hány Miatyánkot, hány Üdvözlégyet mondjak el, és hazazavart, mint pedellus a rossz gyereket. Akkor már azt gondoltam, hogy nem volt jó ötlet a gyónás mégsem; nem könnyített az rajtam semmit.

Azt már mondtam, hogy mindig naiv voltam, és most már bizonyosan az is maradok életem végéig; nem tanulok semmiből. Az se jutott volna eszembe soha, ha tüzes vassal vallatnak se, hogy pont úgy fog az egész dolog kitudódni, hogy senki másnak nem beszélek róla, csak az atyának. Pedig így volt; magától mondta-e el, hogy így akadályozza meg a bűnös praktikáim folytatását, vagy csak a Piroska néniével való beszélgetése közben bökte ki, már-már véletlenül, azt nem tudom.

Piroska néni mindenestre valamivel ez után a vasárnap után megint ott állt a küszöbön, pont, ahogy elsőre, mintha szín ugyanúgy megisméltódné, ami egyszer már megtörtént. És nyoma se volt rajta annak a derűnek, ami az elmúlt hetekben újra körülengte, mintha kicserélték volna, csak arra a kis időre. Ugyanaz a kovácsoltvas, összeviszsa hajlított, fekete csontváz volt, aki a korábbi években. Aki a nem létező álmod előtt volt.

– Nem jövök én be, Anna, csak elmondom itt a küszöbön, amit akartam, és már itt se vagyok – kezdett bele olyan hangon, hogy a holtak is vigyázzba álltak volna tőle. – Én hálás voltam neked, amiért elhozta nekem az Úr válaszát az imáimra. Nyugodtak lettek a nappalaim és az éjszakáim, úgy tudtam elébe tekinteni a halálnak, mint aki végzett mindezzel az életben, ami fontos, és nincs mit hátrahagynia. Mert olyannak tudtam látni az életemet, ha visszatekintettem rá, amilyen az volt, és végre nem voltak bennem megválaszolatlan kérdések. Megtaláltam a békémet.

De furcsamódon mindezt a legkevésbé sem békésen mondta, hanem úgy, mint aki gyászol valamit; valamit, amit elveszített.

– Most már tudom, hogy ez hamis béke volt és hamis nyugalom, csalárd válaszok nyomán. És újra magamhoz kell ölelnem a kételyeket, amelyeket pedig már elengedtem, mert kiderült számomra, hogy nem igaz, amiben a hazugságod nyomán hittem. Imádkozz a lelki üdvödért, Anna, én is imádkozom majd érted. Az Úr talán megbocsát.

Az utolsó mondattal rám emelte a tekintetét. És én megrémültem: nem attól, amit mondott, hanem attól, hogy a szemében teljesen kialudt a fény. Épp olyan volt belepillantani, mint a nyitott ajtón át az éjszaka sötétjébe nézni, a fekete ürességbe, aznap este, amikor először nálam járt. Aztán hátat fordított, és elbicegett; én csak álltam az ajtóban, fél kezemben a kilinccsel, a másikkal az ajtófélfának támaszkodva, és még mindig fogva tartott az a reményvesztett homály abból a szempárból.

Csak néztem utána, ahogy tényleg elnyelte a sötét, és mintha elnyelt volna velem együtt engem is. Egy ideig nem láttam semmit magam előtt; visszaléptem a lakásba, de majdnem megbotlottam a saját lábamban. Lehuppantam egy zsámolyra, de úgy éreztem magam, mintha a föld alá süllyednék. Hogy számolok én el mindezzel magam előtt? Pedig nem is történt semmi, csak mondtam néhány mondatot valakinek, az ő élete pedig megváltozott, mert hitt abban, amit mondtam. Hogy került az én vállamra ekkora teher?

Csak arra tudtam gondolni, bár lenne valaki, aki nekem is azt mondaná, álmod látott: felsorakoztak előtte mind az én nénijeim, hogy elmondják, megbocsátottak nekem – csak én úgyis tudnám, hogy nem igaz. Pedig milyen jó lehet hinni! De nekem ki fogja elhozni a megbocsátást, ha úgyse hinném el senkinek? ■ ■ ■

Kovács Bálint (1987) Junior Prima-díjas kulturális újságíró, a hvg.hu munkatársa, korábban dolgozott az Index-nél, az Origónál és a Magyar Narancsnál is. *Puszild meg – Szexuális zaklatás, a #metoo jelenség és ami mögötte van* című könyve 2018-ban jelent meg. Első novelláskötete, a *Lehetne, hogy csak aludjunk?* a Kalligram Kiadó gondozásában jelenik meg 2021 őszén.